

Előfizetés:

Egész évre. . . 5 frt — kr
Fél évre . . . 2 frt 50 kr
Negyed évre. 1 frt 25 kr

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a nyomdatu-
lajdonosnak küldendők

BAJAI HIRADÓ

politikai és társadalmi közlöny.

Hirdetési díj:

Egy egy hasábos petit sor-
ért 10 kr többszöri hirdetés-
nél olcsóbb.

Nyilttér sora 25 kr.

Bélyegdíj minden hirdetés-
nél 30 kr.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Névtelen közlemények nem
fogadtnak el.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

DRESCHER REZŐ
köz- és váltóügynök.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési díjak és hirdetések

NÁNY LAJOS
nyomdájában fogadtatnak el.**Restauratió után.**

A tisztujtítás megtörtént. Lecsendesültek a kedélyek. A küzdelem lezajlott. Az ünnepélyességek elmúltak. Szólhatunk minden félelem nélkül, hogy ítéletünket elfogultság feszélyezné.

Célzatosan nem szoltunk sem előtte, sem utána a választásnak közvetlenül, azért, mert még látszatát is el akartuk kerülni annak, mintha lapunknak csak a legkisebb személyi intenciói is lennének.

Nyiltan kimondjuk, hogy a választással egészben, teljesen meglehet és azt hisszük, hogy teljesen meg is van elégedve a nagyközönség.

Főispán, kijelölő választmány és törvényhatósági bizottság, kinevezéssel, kijelöléssel és választással önzetlen versenyre keltek a törekvésben, hogy tetterős, hazát szerető, a város érdekeit igényeit ismerő és tisztelő, a szabadsággal józanul élő, jogait és kötelességeit egyaránt tudó és teljesíteni kész, megbízható, munkás tisztviselőkkel bizottságok önkormányzatunk, vagyoni és szellemi haladásunk fejlesztéseinek feltételeit.

A főispán az állam képviselőjében és a jó közigazgatás érdekében, a nyilvános élet ezérfele tapasztalataiból levont igazságos következtetéseivel résen állt mindütt; hogy az állam és város érdekei az egyesek önző törekvései elől megóvassanak; a kandidationalis és törvényhatósági bizottság, pedig azzal az alkotmányos érzülettel gyakorolták jogaikat, melyet csak a törvénytisztelet és a város józanul felfogott érdekeinek helyes felismerése sugallhatott.

A mennyi tért a mi municipalis rendszerünk az autonomikus jogok gyakorlására ad; azzal a törvényhatósági bizottság érett bölcsességgel, igazságosan élt és a mennyi hatalmat a törvény a főispáni dignitásnak nyújt, azt Jankovich Aurel a tisztujtó széken ügyesen és tapintatosan használta. A municipalis élet lényeges faktorainak egyetértése tehát míg egyrészt a közadminisztráció működésére és a törvényhatóság fejlődésére hatásában kétségkívül áldásthó leend; másrészt, bizonyítéka annak, hogy ha a törvényhatóságok rendezéséről szóló új törvénynek vannak is hiányai, ez nem a rendszernek, mint inkább annak tulajdonítható, hogy jó oldalait nem akarják vagy nem képesek érvényre emelni az arra hivatottak.

Igaz ugyan, hogy az administratio gépezetének egyes részei úgy, mint azok éppen összekerültek, nem éppen összevágók, nem éppen kifogástalanok.

A főjegyzői toll ódon és bizony gyengén fog már

nagyon és azért jó lett volna újjal felcserélni. A gazdasági hivatal kerekerei döcögnek, nyikorognak kissé, no meg rozsdásak is meglehetősen; de legyen mindig a gépezetű kezében a jóakarát olaja, csepegtessen hébe-korba a kerékre egy-egy cseppet és hisszük, hogy kitart az még sokáig és elbir az még elegendő munkát.

Igaz az is, hogy a tisztü állások betöltésénél nem voltak mindenüt a minösítési törvény 2—33. §-ai alkalmazhatók és így nem volt a tisztü kar elméletileg és gyakorlatilag képes egyének által feldiszhető. Sok helyütt be kellett érni azon képesítéssel, mit a törvény 34. §-a (az által, hogy azokra, kik 1883-ik év előtt akár kinevezés, akár választás útján nyert hivatalban tényleg szolgálatban vannak vagy ha tényleg nem szolgálnak, azt kimutatják, hogy 1867. évi július 11-e után szolgálatban voltak.) kedvezménykép nyujt.

De a tisztujtással általánosságban mégis mint fent hangsúlyoztuk, meg vagyunk és meg lehetünk elégedve.

S a mint örömmel konstatáljuk, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai a tisztujtó széken impozáns számban vettek részt, mert mi ebben az alkotmányos élet felpezsdülését látjuk: kétszeres lenne örömünk, hogy ha az önkormányzati jog lelkesült gyakorlata nem csupán akkor nyilatkoznék nagyobb fellángolásban, mikor választásokról van szó, hanem akkor is, a mikor a városi polgárok jóléte érdekében kifejtendő csendes és zajtalan munkából kell kivennünk a magunk illendő részét.

A kedélyek lecsendesültek. A választások zaja, ünnepélyességei elmúltak.

„A vitorlák kifeszítve, a munka zugó kerekerei utra készen, Isten nevében előre!”

„Vezérelje, hordozza az Isten békével, szerencsével, sikerrel és áldással a mi Argó hajónkat, közigazgatási kormányunkat, hogy hozza meg szegény népünk számára az arany gyapjút: a több világosságot, a több örömet, a több jólétet és boldogságot.”

Politikai hírek.

A bolgár küldöttség, mely az Európai udvarokhoz utazik: Budapesten — hír szerint — meg fog állapodni, hogy a magyar kormánytól köszönetét fejezze ki a delegatióban történt rokonszenves nyilatkozatokért.

A török kormány, tekintettel a bolgár zavarokra, jövő ápril végéig hosszabbította meg a monarchiánk felé irányuló esatlakozó vasutak elkészítésének határidejét.

A görög trónörökös e hó 13-án teszi le a görög honpolgári esküt, melynek letételére minden nagykorú görög állampolgár köteles.

A francia köztársaság szekeré kátyuba rekedt. A Freycinet kabinet egy mellékes kérdésben megejtett szavazás által melyben a többség ellene nyilatkozott, lemondásra kényszerítettet. Freycinet miniszterelnök ragaszkodván a lemondáshoz; megakadt a képviselőház budget-vitája is, a pártok pedig bizottságokat küldtek ki, melyek azon alkudoznak, mikép lehetne új kormány alakítását lehetővé tenni. Grévy köztársasági elnök még senkit sem szólított fel miniszterium alakítására s hír szerint, csak e hét végén fog ez irányban lépést tenni; mert szükségesnek látja hogy a szüvedélyek lecsillapodjanak s a republikánus pártok kellően belássák, mekkora bakot löttek a miniszterium könnyelmű megbuktatásával.

A bolgár küldöttség e hó 6-án Belgrádban látogatást tett Garasania miniszterelnöknek, aztán Milán királynál tisztelegte. A szerbek szívélyesen fogadták a még nemrég ellenséges bolgárokat. Viszont Szoftában tegnapelőtt a szerb diplomaciai ügyvivő ünnepélyes látogatást tett a regenszknél s kocsiját a bolgár kormány katonai díszországgal kísérte. A küldöttség 7-én tovább utazott Bécsbe, honnan Szentpétervárra szeretne menni, ha ígéretet kapna, hogy a cár elfogadja.

Városi ügyek.

Számos bizottság mandátuma a folyó év végével lejár, több bizottság pedig különböző körülményeknél fogva kiegészítendő; sőt vannak amelyek újból alakítandók.

A közigazgatási bizottság választott tagjai közül Berényi Dániel, Kazal János, Allaga Ottó, Dr. Nikolszburger Károly és dr. Ladányi Mór mandátuma f. év végével járt le. Az új tagok 2 évre választatnak.

Újból alakítandó a központi választmány; melynek tagjai: Berényi Dániel, Müller János, Dr. Nikolszburger Károly, Szutrély Lipót, Allaga Ottó, Dr. Ivánovits Pál, Dr. Sztruhák István, Bajai Péter, Sárkány Lázár, Pöllerman Bertalan, Cserba Ferenc, Kohn Jakab és Drescher Rezső.

Az újból megválasztandóknak megbízatása 3 évre terjed.

Évről évre újból alakítandó az igazoló választmány. Ennek közgyűlésileg megválasztott tagjai: voltak Berényi Dániel, Barasits József, Heller János, Bruck Mór, Bodroggyula; a főispán által kinevezett elnöke Szutrély Lipót, tagjai: Dr. Ivánovits Pál, Dr. Ladányi Mór és Drescher Rezső.

T Á R C A.

Szabadka.

Közlő: D. R.

(Folytatás.)

Az egyetértés azonban csak rövid idejű volt ismét, mert a nemeské elköltözése következtében a ezeknek megürrült tanácsi székére nem nemes megválasztását kívánván a polgárság egy része; ismét megindultak a deputatiók, majd a vármegyéhez, a cancelláriához, majd a kamarához, majd maga a királynéhoz, mindjárt oly irányban is lendíteni akarván a város ügyén, hogy a nemeské ügyének rendezésével egyidejűleg a kamarai szerződés módosítása és kibékítése kieszközölhető legyen.

A tanács törekvése volt, hogy a város ne kamarai, hanem koronai birtoknak tekintessék; és mint ilyen, semmi szín alatt az ország beleegyezése nélkül senki által el ne idegeníttessék; az italmérés ideiglenes bérlete örökössé változtatnék és az egyházi patronátus a városnak biztosíttassék.

A királyné annyiban meghallgatta őket, hogy Szt.-Mária mv. koronai birtokká lett és a kamara által megkötötte 1749. márc. 8-án az új örökös szerződést, de a patronatusi jogot még nem adta meg.

Lassanként a város is mind jobban élvezte és használta fel a béke áldásait, főgondeját a földbirtok rendezésére fordítván.

A kamara ugyanis örök időre bérbe adván a városi lakosság-
nak az egész határt, a város tanácsának kötelezettsége mellett a

A népnevelési bizottság melynek 6 évi mandátuma f. évi augusztus 30-án lejárt, szintén újból alakítandó. Ezen elnökét saját kéreléből választja; tagjai: a vallásfelekezetek lelkészei, a tanítványok igazgatói, és a közgyűlés által 6 évre megválasztott hat tag. Eddig a bizottság részéről tagjai voltak: Berényi Dániel, Szenczy Győző, Szutrély Lipót, Dr. Hüttl Ede, Dr. Ivánovits Pál, Dr. Ladányi Mór, Cserba Ferenc és Michits István.

Az egészségügyi bizottság megbízatása f. évi augusztus 30-án szintén lejárt; választott tagjai voltak: Dr. Ladányi Mór, Dr. Nikolszburger Károly, Drescher Ede, Scheibner Gyula, Dr. Ivánovits Pál, Pöllerman Bertalan, Kazal János, Dr. Epstein Dávid, Cserba Ferenc. Elnökét a választott tagok sorából maga választja. A megbízatás hat évre terjed.

A statisztikai bizottság az 1880. évi augusztus 30-án tartott tiszújítások lett megalakítva; e szerint mandátuma amely szintén hat évre szolt, lejárt. Tagjai a törvényhatósági bizottság keretén kívül állók is lehetnek. Eddig tagjai voltak: Berényi Dániel, Szenczy Győző, Dr. Ivánovits Pál, Paukovits Ernő, Dr. Bartsch Samu, Szutrély Lipót, Veinberger Armin s az összes vallásfelekezetek lelkészei.

A ló avató bizottság évről-évre alakítandó. Elnökét a törvényhatósági közgyűlés választja és három e célra külön felkérteztet becsüst a főispán nevezi ki.

A jogügyi szakbizottság állandó és örökös. Elnöke a polgármester és mindenkor tagjai a törvényhatósági bizottság azon tagjai, kik gyakorló ügyvédek, bírók, közjegyzők vagy jogtudorok.

A költségvetési és számvizsgáló bizottság az új szabályrendelet értelmében feloszlatott, helyébe pénzügyi bizottság alakított. Az előbbinek választott tagjai voltak: Veidinger Salamon, Spitzer Benő, Allaga Ottó, Szutrély Lipót, Szohner Rezső, Schnetzer Ferenc, Kigerl János, Bajai Péter. A pénzügyi osztály hat évre lesz választandó.

A gazdasági bizottság nyolc tagból állt, az új statutum szerint csak ötből fog állani. Ezen kívül hivatalból tagjai lesznek a mérnök és főszámvevő. Eddig tagjai voltak: Pollák János, Müller János, Juhász István, Veidinger Salamon, Paukovits Ernő, Ettl. Ferenc, Kazal János, Kigerl János. A megbízatás hat évre fog terjedni. A régiek megbízatása f. évi aug. 30-án lejárt.

A szegény és árvaügy bizottmány 6 évre újból alakítandó. Elnöke a rendőr főkapitány, tagjai a közgyűlés által

tanács a földet széjjel osztotta az egyesek között; 1753. február 7-án a város lakosságának nyilvántartására rendeletet hozott; felépíttette a városházát a mainak helyén, csakhogy sokkal kisebb területen; iskolát építtetett, állami komolyan kezdett művelődési feladatai megoldásához látni.

Nagy munkájában azonban csakhamar meglett ismét a területek rendezéséből folyólag határperekkel, de ezeknél sokkal veszedelmesebb a következményeiben messze kihatóbb azon viszályával akadályozva, mely közte és a kir. kamra mint földes ura között történt.

A királyilag jóváhagyott kamarai szerződés értelmében ugyan-
is; a többek között a kinestárnak adott kárpótlásért a nona és kis dézsma alól fel volt mentve, a nagy dézsmát azonban be kellett szolgáltatnia és pedig természetben. Rédl kamarai jószágigazgató-
nak a megváltási ár, de különösen a nagydézsma beszedés körülli tulbuzgósága és ennek folytán a közönség oly mérvű megterhelhetése, hogy ez a földesúri dolgoktól alig bírta a magáét ellátni, arra bírták a tanácsot, hogy a kamra tisztjei rendreutasítása és ha lehet az egész dézsma megváltása iránt a kamaránál lépéseket tegyen.

Ez mint feszültebbé tette a tanács és kamara adószedő tisztjei között, csak kitérésre váró viszonyt; oly annyira, hogy midőn a tanács küldöttségében Vojnits Lukács és Rudics Tamás kijelentették azt, hogy a dézsma gabonához nyomtatókat nem ad a város, Rédl a tanács küldötteket egyszerűen elesukatta, a mi miatt a város elhatározta, hogy Rédl ellen menten panaszt emelnek a királynőnél és a tanács érzelmei tolmácsolására Józsis Péter és Vizi József Pozsonyba és Bécsbe küldettek.

választott 2 tag. Eddig tagjai voltak: Milas sin Zsigmond K a-
zal János.

A nyugdíjügyi bizottság mandatumát hat évre terjed, s miután 1882. év október 12-én alakították az csak 2 év múlva jár le. De mert csak hat tagja van; névszerint Berényi Dániel, Szutrély Lipót, Dr. Nikolszburger Károly, Dr. Ivánovits Pál, Michits István, és Rácz József és miután egy szervezési mint a nyugdíjügyi bizottság e bizottságot hét tag-
gunak mondja: egy taggal kiegészítendő lesz.

Az építészeti és szépészeti bizottság mandátumát az 1880. évi augusztus 30-án tartott tisztújításkor nyerte; eddig azonkívül kik hivatalból voltak tagjai 9 tagból állt. Az új statutum azonban csak négy tagot rendel választandónak.

Ezenkívül a piaci szabályrendelet értelmében 1883. január 11. tartott közgyűlésen 3 évi mandatummal egy szakértő bizottság alakították. Ezen bizottság szintén új választás alá esik. Elnöke volt a rendőrfőkapitány, tagjai Veidinger Salamon, Szohner Rezső, Geiringer Miksa, Kohn Jakab, Schleicher Ferenc, id. Müller János, Scherer Antal és Singer Ede.

Végül újból alakítandó a kövezeti bizottság, a mely 1879. szeptember 4-én tartott közgyűlésen szerveztették, s a melynek akkor megválasztott tagjai részint elhaltak, részint ma már nem tagjai a törvényhatóságnak. A kövezeti bizottságnak működési köre és megbízatásának ideje nincs szabályozva; az eddigi gyakorlat szerint feladatahoz tartozott a kövezendő utcákra nézve javaslatot tenni és a kövezési munkálatokat ellenőrizni.

Nyugdíjaztatások. A városi tanács intézkedett, hogy azok, kik a legújabb megejtett tisztújítás alkalmával alkalmazást nem nyertek és a nyugdíj szabályzat értelmében nyugdíjhoz vagy a nyugdíj-alapra befizetett összeg visszafizetéséhez van joguk; veg-
elbánásban részesüljenek.

A közigazgatási bizottság Jankovich Aurel főispán elnöklete alatt f. hó 9-én tartotta ülését. Érdekeesebb mozzanata a tisztí foorvos és a tanfelügyelő jelentése volt.

A főorvos 1886. évi november havában észlelt közegészségi viszonyokról következőleg nyilatkozik:

Városunk közegészségügyi állapota a lefolyt november hó elején a felmerült fertőző és ragályos betegedési és haláleseti esetek következtében kedvezőtlen színben kezdett ugyan feltűnni; de miután a további észlelés és megfigyelés kimutatta, hogy a felmerült ragályos és fertőző kórosetek elszigetelten maradtak, s egyik kórnem sem öltött járványszerű jelleget: az egész hó le-

A királyné meghallgatta ugyan őket, és el is ismerte a tanács jogait; de a királyi resolutio Grasalkovits kamarai elnök felvilágosítása következtében fölré lön téve.

És mert e miatt a kamarai tiszték csak még inkább elbizakodtak; a tanács Pesten külön ügyvédet fogadott magának Molnár József személyében a kia város ügyét a kamarával szemben védje.

Az izgatottság nőttön nőtt és tetőpontra hágott akkor, midőn Rédl a város ellen fiskális actiót indított: mintha hamis bevallások történének, a tanács a kazalok összerakásánál assistentiát adni nem akarna, nyomtatókat megtagadott volna, és mintha a dézsmát a kütűzött helyre vinni a tanács vonakodnék.

Ezzel szemben a város védő ügyvéde adja elő replikáját, a mely bár fiskális fogásokban elég gazdag; de adataiban oly érdekes részletekig menő, hogy a vádlevél minden pontja egy-egy szép cultur-historia adatnak válik be.

A per vége az lett, hogy a kamara ügyét megnyerte és a város közönsége a kinestárnak okozott kárért 689 frt 34 krt homogium fejében pedig a tanácsnokok, nemkülönb a külső tanácsi tagok fejenként 40—40 frtot köteleztettek megfizetni.

Hogy a pernek utójátéka is volt, mondanunk sem kell. De ez is Grasalkovitsnak tapintatossága által végre 1759-ben befejezést nyert és bárha ekként a rend némileg helyre állt, a város mégis újból és teljes erejével megindította alkudozásait a dézsma teljes megváltására nézve Grasalkovittal, kihez 1769—70-ben B a j á r a többrendbeli deputatiókat küldöttek.

Szent Mária város teljes felszabadulására és szab. kir. városok sorába való felvételére B. vármegye csakhamar elég okot szolgáltatott.

jártával az általános betegedési és halálozási viszonyokat tekintve kielégítőnek mondható.

Előfordult ugyanis e hóban 3 cholera eset, mely mindannyi halálos kimenetelű volt. Egynyik esetben a betegedés még október havában történt, s a cholera roham után következett hagymáz idézte elő a halált november első napjaiban. A másik két eset november havi betegedés, s egyike szintén a későbbi typhus stadiumban végződött halállal, a másik a cholera roham alatt, az első 24 órában; feltűnő volt ezen eseteknél, hogy azok a város különböző, egymástól távol eső pontjain merültek fel. Egész határozottsággal ki lehetett puhatolni, hogy a megbetegedettek egymással érintkezésbe nem jutottak volt. Két esetben a behurcolást joggal fel lehetett tenni, amennyiben az illetők fertőzöttek tekinthető vidékről — Mohácsról — jöttek haza, s megerkezésük után néhány napra betegedtek meg; a harmadik eset tertőzési eredésére nézve azonban a legszorgosabb fürkészés sem volt képes támpontot találni. A lakásokban, ahol ezen betegedési esetek felmerültek a hatóság közbenjárásával hajtatott végre a fertőtlenítés. Ezen cholera eseteken kívül merültek fel egyes betegedési esetek himlőben, hagymázban és vörhenyben, annélkül azonban, hogy a lakosság bármely rétegében is azok nagyobb mérvben mutatkoztak volna. Ennek következtében a járvány-bizottság, mely az előző hónapban alakult meg, működését beszüntette; azon zárhatózáttal, miszerint az eddigi foganatosított rendszabályok a köztisztaság és fertőtlenítés ügyében hatósági felügyelet mellett továbbra is foganatosítandók, és hogy minden eshetőségre számítva, az egyik cholera kórház továbbra is teljesen felszerelve hagyassék.

Nem hagyhatom itt felemlítés nélkül a felmerült, s városunkban évek hosszu során át nem észlelt dühkor esetet, melyet ebmarás idézett elő egy nőszemélynél, s amely mint rendszeren halálos kimenetelű volt. Az orvos rendőri vizsgálat megejtetett, s eredménye a belügyminiszteriumhoz felterjesztett. Ugyanazon eb által egy másik egyén is megmaratott, aki orvosi felügyelet alatt áll, és mindeddig teljesen egészséges.

A kórmozgalom részben véve jelentéktelen volt. Az említett néhány betegségi eseten kívül leginkább a légző szervek bántalmái fordultak elő, de csakis kesély számban, s többnyire könnyű lefolyással.

A tanfelügyelő egyes iskolákról észleleteit következőkben terjesztette elő:

Folyó évi október hó 8-án meglátogattam a bajai ágost. evang. iskolát, hol az egyesített 4 osztályu vegyes osztályokban 40 tanuló volt beírva. Valóban megütköztem azon, hogy Grance,

Szt. Máriának ugyanis szabadalmainál fogva, ugy mint valamely szab. kir. városnak önálló, teljes magistratura volt, a mely a városban és annak nagy területén maga tartotta fenn a rendet; maga és a saját költségén szolgáltatott igazságot és adóját közvetlenül a hadi pénztárba vitte. Ujoncokat is a városban és területén annyit állítottatott ki, a mennyi reá rovatott, és így mi ok sem lévén arra, hogy a megye házi kiadásai a város iránti minden viszonzatszolgáltatás nélkül, bármily esekély részben is, a város által fizettessenek; a legnagyobb megütközést keltett a vármegyének 1762. febr. elsején kiadott azon rendelete, melynél fogva a vármegye házipénztárának javára évenként 539 frt domestikális adó vettetett a városra.

Ismét megindultak a deputatiók majd a vármegyéhez, majd a királynéhoz. A királyné nem törölte el, de leszállította, a vármegye pedig fentartotta követelését.

A városnak tehát jöllehet a címon és a föld tulajdonjogán kívül meg volt mindene, mint akármely szab. kir. városnak; mégis majd a kamara, majd a vármegye sújtó keze alatt oly türhetlennek érezte sorsát, hogy mindent elkövetett felszabadulásáért.

Polyamodványt intézett a királynéhoz, kiemelve; hogy ugy mint Zombor és Ujvidék, ugy e város is kiváló érdemeket szerzett a múltban; hogy továbbá a kevés szerb kivételével majdnem mind az uralkodó vallás híve; hogy a privilégium adása az ipar és kereskedelmi élet élénkségén löniditene.

Mit sem használt.

Dacára annak, hogy a „benevolenciae captatio“ céljából illő mennyiségű hús és sós hal is küldetett fel az uraknak; a küldöttek 1767. ápril 10-én eredmény nélkül tértek vissza.

Klacsó, Reimann fiúk, kik egybűt már a 4 osztályt is elvégezték, még olvasni sem tudnak. Ez évben különös figyelmet tárgyavá tesztem azt, hogy mely osztályokban hanyagoltatik el leginkább az olvasás tanítása. Az mindenesetre felette káros hatással van a gyermekek tanulására, hogy a szülők válogatják a tanítókat, s majd ide, majd oda iratják be. Reimann Ferenc Csatlós tanítónál a IV. osztályt befejezte, most az ágostai iskolában próbál szerencsét; olyannyan vannak így, miszerint itt leszámítva azon néhány ágost. vallású gyermeket, a többi mind a rom. kath. iskolából jött ide. Az eredmény ez idő szerint azonban itt még csekély volt.

Ugyanaz nap meglátogattam a hely. hitfelekezeti népiskolát is. Itt a tanterem hossza 7 m. szélessége 4 méter, és 2 méter a térfogat, a tér tehát 56 köbméter, tényleg pedig jelen volt 52 gyermek. Ha már most a népiskolai törvény 27. §-át vesszük, minden gyermekre legalább 10 méternyi térséget kell számítani, így tehát a helyét iskolában nem 52, hanem csak 28 gyermeknek volna szabad helyet foglalni; mígvéghol utasított volna a hitközség, hogy csak az iskola térfogatához mért arányban vétesse nek fel a tanulókat, mert ottlétem alkalmával is oly hőség volt a teremben, hogy alig félóra ott tartózkodásom után az iskola szobát el kelle hagynom. Maga a tanító és gyermekek is akkép segítenek magukon, hogy tanítás közben az udvarra mennek pihenőre.

Pedig felelte kár, mert Borza Nándor nemcsak ügyes, hanem a szó szoros értelmében buzgó, lelkiismeretes tanító, ki az előirt népiskolai tantárgyakból kellő eredményt képes felmutatni.

József külvárosi iskolát október 9-én látogattam meg, hol az I. léány osztályban 82 van beírva. Csepka Teréz a tantárgyakat jól kezeli. Itt a padok nem célszerűek, mert a gyermekek lábai függő helyzetben vannak.

A I. fiúosztályban csak 50 volt beírva, de törvényszerűleg csak 35 gyermeknek volna helye, mert a tanterem h. 5 m. szélessége 7 m. Itt tehát igen nagy baj az, hogy a tanító többet is taníthatna, de az osztály a tankötelesek befogadására elegendő térfogattal nem bír. Ezen osztály kibővítésén a kapu egyrésztnek elvétele, vagy pedig az óvoda helyiségének átengedése illetve megcserélése által lehetne segíteni.

A II. vegyes osztályban 36 fiú és 25 leányt találtam, a padok ülői itt is magasak, a tanterem elég szépel. Végre Csatlós tanító osztályában, ki a III. IV. c. osztályt kezeli 60 tanuló van beírva. Ez igen szép tágas és világos terem. A tanítás még csak kezdetén volt, mert a város szegényebb osztályához tartozó gyermekek legtöbbszörre még csak kevéssel előbb iratkoztak be.

Az óvodában 60 kisdósdet találtam, kik ép akkor az alacsony szűk, padolatlan nedves és dohos levegőű kis házban játszottak,

A vármegye is ennek folytán mind határozottabban lépve fel a város ellenében; a város újra kezdte a deputációkat küldözgetni a teljes felszabadítás érdekében.

Ismét új akadályok merültek fel. Most belvillongás ütött ki.

A helybeli szerbek folyamodtak ugyanis a királynőhöz, előadván: hogy bár a nemzet megpróbáltatása idején a cath. szerbséggel, az ugynevezett bunyevácokkal egyaránt fegyverrel szolgáltak e hazának; hogy bár a város minden terhében kivétel nélkül egyenlően részt vesznek; mégis a cath. szerbségtől vagis a dalmatáktól mintegy megvetve, pusztá vallási gyűlöletből a város előnyeiben nem részesülhetnek azért; mert nincs a ki őket a tanácsban képviseli, miért is kéri a királynőt, hogy a városi lakossághoz arányosan a 20 községi tanácsosok közül 4 szerb, és minden 3-ik évben e szerb tanácsosokból egy bíró választassék.

A város küldöttsége minden tőle telhető elkövetett a szerbek törekvése ellensúlyozására és viszont a szerbek elkövettek mindent a városiak ellen, úgy hogy a viszályban csaknem mindkettőnek törekvése elmerült.

A város újra, meg újra előállt folyamodványaival, deputációival, és jelentékeny megváltási ígéreteivel; de a jelentéstételre felhívott vármegyének ellentállása új meg új nehézségeket gördített; míg végre a kiküldöttek az öreg Jozits megtörhetlen szívóssága folytán a királyné azon ígéretét hozták 1776. april 13-án hírül, hogy a város felszabadítása érdekében a maga részéről semminek is nehézséget nem támaszt és megengedte, hogy a tárgyalások oly irányban indittassanak újból meg a vármegyénél.

M. Terézia kincstára az elmúlt és még kilátásban levő hosszas háboru iszonyu költségeit nem bírván el; adósságot

hol a porfellegtől alig voltak láthatók, Mondanom sem kell, hogy azonnal felvezertem őket az új épületben levő szép tágas helyiségbe, mert inkább kevesebb testmozgást tegyenek a gyermekek, mintsem egézségük veszélyeztetve legyen.

A törvényhatósági bizottság f. évi decemberhó 16-án d. u. 3 ótákor tartja rendes havi közgyűlést, a melynek nevezetesebb tárgyai a közigazgatási bizottság, a központi választmány, az igazolói választmány, a népnevelési bizottság, a loavató bizottság, a jogügyi szakbizottság, a pénzügyi bizottság, a gazdasági bizottság, a szegény és árvaügyi bizottság, nyugdíjügyi bizottság, az építészeti és szépítészeti bizottság, a piaci szabályrendelet értelmében alakítandó szakbizottság ujja alakítása; Devich László újvidéki törvényszéki bíró helyére egy új bizottsági tagnak megválasztása iránt teendő intézkedések; a bor, hús, sör és cukor fogyasztási adóknak miként leendő kezelése iránt hozandó határozat; a bajai izraelita hitközség kérvénye a már élvezett 1400 frtnyi segély összegén kívül, újabb 700 frt iskola segély megszárazására iránt.

Különlélek.

A közkönyvtárról szülő közleményünk befejező részét helyszűke miatt jövő számunkban hozzuk.

Kinevezés. A mint értesítve a minisztertanácsból Ö Felisége a király elé lett már terjesztve Arnold Sándor szabadkai kir. ügyésznek a beregvaszi kir. törvényszék elnökévé, kinevezése.

Eljegyzés. Pankovics Georgine k. a. e hó 6-án váltott jegyet Ebers Károlyllyal, a földmiv. ipar. keresk. ü. miniszteri számtanáccsal.

Nyílt kérelem. Midőn az újverbázi algymnázium pártolására kiküldött nagybizottság folyó év nyár havában közreboesájtotta az új-verbázi algymnasium építése javára kegyadományok gyűjtését célzó „Felhívását és kérelmét”; ez ezt azon benső meggyőződésből tette, hogy a nagy közönség megismerve az intézet helyzetét, azt annak további fenntartásában és részben való átalakításában — miután a gymnasium majdnem egy századon keresztül szegényes viszonyokkal való küzdelmek dacára is kulturális hivatásának mindig híven felelt meg és ott, a vegyes ajku népek lakta vidéken, épölva a magyar szót és szellemet, a hazának kiváló szolgálatot tett — támogatni, istápolni fogja. Ambár mint a lapokból is ismertes, sok azok száma, kik már eddig is e gymnasiumra, mint megyénknek ez igazán magyar köznevelődési munkát teljesítő intézetére áldoztak; mégis fentemlített „Felhívással” együtt szétküldött gyűjtőív közül sok még

kellett csinálni és minden kínálkozó jó alkalmat megragadni arra, hogy pénz szerzetessék.

A városnak megváltási ajánlatai pedig oly jelentékenyek voltak, hogy legkivált Pécs felszabadulásának érdekében küldött deputatio szűkmarkusága mellett, a küldöttség biztos kilátásba helyezhette kérése meghallgatását, a mi az 1779. évi január 19-én hozott resolútióval megis történt; a melylyel ugyanis a szabadalom megadatott.

Nem csak. Hanem a királynő „veleszületett nagykegyelműségénél” fogva 1779. febr. 19-én kiadott resolútióban a várost saját nevével „Mária Tereziapolis-nak” rendelte elnevezni.

A város örök hálájául, elismerésül elküldte az 5000 aranyat, miséket és predikatioákat tartatott és elrendelte február 26-iki diszközgyűlésen, hogy ezentul évenként január 22-én, 16-án mise, szentboszód, böjt tartassék és a tanácsba is csak olyan választassék meg, ki magát esküvel e napokon a böjt megtartására kötelezi.

Este Vlássics András a kir. biztos zeneszó és mozsárlóvél mellett fogadtatott.

Mamuzsits József a város bírája üdvözölte őt a város nevében. A kir. kegyes irat pontonként felolvastatott ama halmon, melyet ifjak és öregek, nők és férfiak apraja nagyja tenyerük munkájával hordott örökös emlékeül a nagy nap ünnepeinek össze.

A kir. biztos megvizsgálván a város pénztárait, vagyoni állapotát, jövedelmi forrásait, bevételeit, kiadásait, a lakosoknak és különösen a földelkek vagy házakkal bíró lakosságoknak jegyzékéit; megejtette, a tisztviselő választást, a melyhez képest bíró Vojnits Lukács, tanácsnok Mamuzsits József és Mártony, Rudics Tamás,

nem érkezett vissza; ugyanazért kéri fentvezett bizottság mindazon egyeseket, valamint városok és községek előjáróságait, kik e „kérelmet” kézhez vették: Kegyeskednének a nevezett algyimnasium javára szánt adományait a gyűjtőívvel együtt (esetleg postautalvánnyal és a gyűjtőív számának megjelölésével), minél előbb kellő helyre származtatni.

Szeméthordás. Városi hatóságunkhoz élelmes vállalkozók ajánlatot tettek a házi szemétnak kihordására nézve. A vállalkozók által felállított tarifája szerint egy kisebb lakrész után (szoba, konyha, kamra stb.) 5 kr, kisebb boltok után 10 kr, nagyobbak után 20 kr. volna minden óra fizetendő.

Rendjén van ugyan; hogy a póce gödrökben és szemetes ládákban elhelyezve randaságok eltávolításáról gondoskodjunk; de mégis mielőtt ismét a közönséget holmi félrendszabályok költségeivel megterhelhők, kívánatos volna, ha városunk hatósága, más hatóságoktól kellő felvilágosítást és tájékozást szerezne a házi-szemét minél előbb és célszerűbb kihordatására nézve.

Gazdasági hivatalunk és a várossal szerződéses viszonyban állók figyelmébe. A magyar kir. pénzügyi közigazgatási bíróság kimondta: hogy hatóságokkal vagy közhatalokkal kötött s fokozatos illeték alá eső hatósági jóváhagyást igénylő jogügyleteket tartalmazó okiratok illetve szerződések belyege nem előzetesen, hanem a felső hatósági jóváhagyás napját követő 8 napon belül rovándó le.

Curiosum. „Érk. 1884. június 5-én 1649. p. sz. a. A tekint. kir. Járásbírósághoz T. K-anizsán. Igénykeresete F. B. dunaföldvári lakos felperesnek K. A. ügyvéd által — özv. H. Józsefnek bajai lakos ellen az é. ált. 1884. évi május hó 21-én eszközölt végrehajtásokról lefoglalt ingók tulajdona iránt.” „Végzés. Ezen igénykereset tárgyalására 1886. évi dec. hó 18-ik napjának d. e. 8 órája ezen kir. járásbíróságnál kitűzték, mely stb. stb. Kelt. Kanizsán 1886. évi október hó 31-én.” Olvashatlan aláírással a „kir. járásbír.” Kézbesítve lett a végrehajtást vezető ügyvédjének 1886. december 9.

Ehhez aztán kommentár sem kell.

És az ügyvédet aztán uton-utfélen szidja a fél, hogy ügye egy örökkévalóságig húzódik. Hogy is ne, ha netto $2\frac{1}{4}$ év kell egy „blanquettás” tárgyalásra hívó végzés 3 szavának kitöltésére!

A legújabb párisi divathóbort. Az eleven színházi fejlődés. A hölgyek kalap helyett kis arany kalitkát viselnek, melyben eleven madár ül. Már lehetett is látni több színházban hölgyeket galambokkal, kanárikkal, pinyókkal, veresbegyekkel, cinegékkel.

Józsits Péter, Pertich Simon, Kovács Károly, Szucsits János, Pomits Simon, Koponovits Albert és Gergely Kuloncits István, kamarás; Perchich Mihály, komisarius Baits József, közyám Zarits Jakab, irnok Bezirevits György és Vojnits József, portás Fodor Dániel és postás Andor István lett.

Miután a belső szervezés és a birtokba vezetés a kir. biztos elnöklése mellett megtörtént, a privilegium illő publicatio végett Bács vármegye hatóságához áttétetett.

A vármegye azonban elég ildomtalan volt az ereklely gyantán őrzött kir. diploma hátára fiskusa által azt iratni, hogy Mária Tereziapolis az átvonuló katonaságnak, a vármegyei tiszteknek és szolgáltnak továbbra is előfogatokat adni és a házi pénz-tárba adózni tartozik.

A város küldöttei élénken tiltakoztak a vármegye ezen kicsinylő és sérelmes eljárása ellen, a melyből évekig terjedő hosszas vizsláy keletkezett, mely Ürményi Mihály és később Gludovác József biztosok vezetése mellett egyik félre úgy mint a másikra kevésbé kielégítő módon nyert megoldást.

Nemsokára ismét felleg borult a város szabadságára.

II. József ugyanis M. Terézia halála után egészen másként osztván be országát, a vármegyéket és városokat újból szervezvé, az egyházi és vallási intézményeket alapjában fölforgatván; mindenütt hivatalos nyelvé a németet tevén; Szabadka városa is Bács-vármegyével, a tisztántúli Torontál, Temes és Krassó vármegyékkel, egy kerületbe soroltatott és annak magisztrátusát kinevezés útján töltötte be; a város szabadsága tehát megszünt.

És ekkor már a város privilegiumának erre vonatkozó pont-

Egy fél gyászban levő asszony fekete kalitja esalagányt rejtett. A míg a színpadon beszélnek, a madárkák busan lehajtkák fejüket, de a zene és énekszóra el-el kezdének esicsaregni, s oly hangversenyt rögtönöznek, mely tulharsogja a zenét. Több színigazgató már elhatározta, hogy nőket eleven fejlődés nem bocsájt a nézőterre. (Ha a divat lábra kezdene kapni hölgyeinknél is, akkor — mert a megcsokasodó kereslet folytán a kisebb állatkák valószínűleg nagyon hamar megdrágulnának és nemsokára nagyobbra kerülne sor, mindjárt jó eleve is a kalitkáknak sokkal kényelmesebb elhelyezést tanácsolnánk azon a „kimondhatatlanon”, mely némelyiknél akkora, hogy akár egy medve-kalit is elférne rajt! Szerk.)

A villamosság százados jubileumát kissé elkésve; de méltó ünnepélyességgel fogják megülni tavasszal. A tulajdonképeni százados évforduló az idén volt; mert Bologna hallhatatlan tudósa (Galvani 1786. sept. havában tette meg örök nevezetességű kísérleteit a bekacombokkal. Bologna városa, mely márványszobrot emelt a tudósnak és emléktáblával jelölte meg lakóházát, nem feledkezett meg a százados jubileumról sem. De egyrészt későn indították meg az ünnepi előkészületeket, másrészt meg a cholera miatt sem rendezhettek volna olyan imponans ünnepélyt, mint akartak. Ezért tavaszra halasztották, a mikorra az egész világ részvételre számítanak.

A III-ik osztályu kereseti adó köteles fél, ha az adó tárgyát képező üzletet beszüntette, s ezt az illetékes iparhatóságnak bejelenté, s az iparhatóság erről a kir. adófelügyelőt értesíti, ebben az esetben az üzlet beszüntetése napjától még hátralévő időre a kivetett adóösszeg a kir. adófelügyelő által hivatalból törörendő. — Kérjük tehát az iparhatóságot, hogy jövőben ily beszüntetés bejelentése után, nehozy ezt a feleknak külön kelljen kérelmezni, az adóleírás iránt hivatalból intézkedjek.

Pályázatok. Ö-Futtak község képviselő-testülete 1887. január hó 1-től ugyanazon év végéig betöltendő végrehajtói állomás betöltésére hirdet pályázatot. A választás f. évi december hó 20-án van. A végrehajtó havi részletekben kiszolgáltatandó évi fizetése 460 ft. A magyar, szeb és német nyelv tudását igazoló okmányokkal felszerelt kérvény a község előjáróságához nyújtandó be. — Petrovács községében (Bács-Bodrogmegye) 300 ft. évi fizetéssel javadalmazott irnok állás jött üresedésbe; melyre a folyamodványok f. évi december hó 15-ig Kolozsvári Sándor újvidéki szolgabíró kezéhez nyújtandók be. — Bács község jegyzője Mihályovits Mihály egyelőre 6 óra terjedő időtartamra 2 dinokot keres egyenként 40 ft. havi fizetés mellett. Az állás azonnal elfoglalható.

jai II. József turelmi rendeletével hatályon kívül helyezettvén, a község megürlt helyeire szebek is nevezettek ki.

Ugyanekkor II. József tömegesen telepitett német elemeket e vidékre, és 1787-ben Katalin orosz cárnóval a török ellen szövetségzén, ezen vidéken jelentékeny erődítések tétettek, és az utakat és hidakat jó karba tétetni rendelte.

Minek folytán egyéb szolgálatokon felül reá parancsolta a vármegye többi között a városta azt is, hogy a bajai hidépítéshez szükséges anyag összehordása céljából 11 ókrót és 200 kétlovas kocsit állítson ki és haladéktalanul 10,000 mázsa sót vigyen Szegedről a bajai sóházba.

1787. dec. 3-án Bajára összegyűltek a vármegyei 3 szab. kir. város küldöttei, meghatározandó a katonaság téli eltartásához ki mennyivel járuljon.

1788. febr. 19-én megtörténvén a formaserü hadüzenet, II. József márc. 11-én érkezett a futaki táborba, a hova utána Baja mezővárosa 7500 p. m. zabot volt köteles szállítani és később ugyancsak városunk Nándorfehérvárnak a török kivonulása után lakhatóvá tételére 100 iparost adott és ugy városunknak mint Szabadka városnak számos egyéb terhes szolgálatot kelle tennie.

A hosszú harcokban végleg kimerült v.-megyék s városok nem várhatván be a haszatalanul kérő könyörgő feliratokra jött kir. ígéretek teljesítését; a városok s megyék egyrésze maguk restauráltak és restitulták önmagukat.

(Folytatása következik.)

A foggyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t. c. 42. §. 48. §-a szerint oly esetekben, midőn a törvény 42. értelmében kirótt bírság az elmarasztaltnak vagy yontalansága miatt egészen vagy részben be nem hajtható, a bírság helyett elzárás büntetés alkalmazandó akkép, hogy minden be nem hajtott tíz frt után egy-egy napi elzárás essék, tíz forintot alóli összeg teljes tíz forintnak vétessék. E határozat szigorú rendelkezéseit a pénzügyminiszter 49.906/1886. sz. alatti körrendeletével akkép enyhíté, hogy az elzárás büntetés alkalmazását a kir. adófelügyelő indokolt javaslatára a közigazgatási bizottság határozza el a esetről esetre. (Hát az rendjén van ugyan, hogy a vagyontalanság diffamáló következtetése ne legyen ott, hol a eseklévés diffamáló voltáról szó sem lehet; de ha a pénzügyminiszter obrogálhat szentesített törvényt; akkora törvényhozó hatalmat kellene tulajdonítanunk a végrehajtónak és végrehajtoívá törpílna a törvényhozői hatalom; a jurisprudentia nagyobb épülésére. Szerk.)

Rendőri hírek. Vincze Antal gyurityi lakosnak a „vörös ökor” korszakában vasári zsebmeetszők ellopak 60 frtot tartalmazó pénztárcáját. — Reiser Antal és Kokai János szőlőjéből több ízben lugasoszlópok és nagymennyiségű szőlőlekarok tolvajoltatván el Fácsek Márton és Cséh István szem-lyében skerűtá tetteseket elfogni — Löwenstein Frigyes ruhakereskedő vasári bűdjét eddig ismeretlen tettesek alaposan kirittették. — Eckert György szakadai illetőségű késes segéd és Drágyi Tivadar ugyancsak szakadai illetőségű borhelyi segéd az első utca, a másik korszak dolakodás miatt le lett tartóztatva. — Budinkity Dávid lakótyi lakos Baján végezve dolgait, Odor Mihály és Fekete István társával eszesen hazaiéle indult, midőn Papp György följe mellett elfutáló dombnál szembe jött Fecsi Antal csávolyi lakos kocsija, melyen Meisel Adam isült Meisel megallította mindkét kocsit és minden előleges szovaltas nélkül kihuzta a kocsisaraglyájából egy káló vadarabot, azzal Budinkity Dávidra oly súlyos ütést mért, hogy tudinkity menten halva került el a kocsin, a melyről Meisel őt lehuzta és pokrócot vett és ezt az utófélaggyott áldozatára teiterte. Elvegyezvén esudondos munkáját, többi társával együtt mintha mi sem történt volna, elhajtatott A tettes mai a járásból ág börtönében ül. — Kubinyák Imre volt járásbírósig szolgán az öntésze jelei mutatkozván, meggyógyítás végett a kórházba szállítottat. — Biro Jakab 66 éves fazekas segéd részeg állapotban 60 gyilkossági kísérletet tett, elhatározása befogezésében a Sugovica partján cirkáló reidőr által akadályoztatott meg. — Polacsék Mór helybeli házalo által pár nap előtt öli feljelentés tetteit, mintha a bikttyi után megtámadottat volna és tőle pénz raboltattat volna éli; minthogy azonban kiderült az, hogy e feljelentés valórlan és azzal csak atyjút Polacsék Miksát akarta félre vezetni, rendőrségünk, igen helyesen, Polacsék Mór ellen esalárd elhárásáért szigorú vizsgálatot és megtorlást rendelt.

Színház.

Szombaton, dec. 4-én Monori Sándor jutalomjátékául színrekerült Ejszaki Károly «kitünő» vigjátéka «A két királynő, vagy az utolsó lengyel követ Budán» Monori eme kitünő vigjáték előadásában «a n. é. közönségnek egy minden tekintetben élvdsu estét akart szervezni», a mint a színlapról olvastuk. Nyíltan kimondjuk, hogy ez egyáltalán nem sikerült, a közönség a legnagyobb elégtelenséggel hagyta oda a termet, melyet meglehetősen megtöltött, dacára a nagyon rossz időnek. S mi zavarba jöttünk annak megítélésében, hogy mit csodáljunk inkább közönségünk türelmét-e, vagy Monori rossz ízlését? Mindkettő csudálatra méltó! Ejszaki Károly «Két királynője» mindenesetre rossz vigjáték. Bizonyos az, hogy a komikumot, mint a szépnék fejlődésben megjelenő formáját, egész körében egy művészeti ág sem képes oly élettelen kifejezni, mint a költészet; s ha most ehhez hozzá említyük, hogy józan értelem és kedélyállapot mellett oly tárgy vagy képzetek felett nevetünk, melyekben valami szembeszökő ellenmondást vagy ellentét pillantunk meg — mindenki maga fogalmat alkothat könnyen «A két királynő»-ról, mint reklamált «en d k i v ü l m u l a t t a t ó, k i t ü n ő t ö r t é n e l m i» vigjátékáról. Azt hisszük, a megirt szindarabnak a műfajhoz való sorolásában az összes szereplők összhangzatos viselkedése, nem pedig egyetlen egy alak nem is nevetéses, hanem egyenesen bürlök volta a mérvadó. A lengyelek királynőt keresnek a magyar udvarnál. A komoly alkudozások, a politikai érdekek szövevénye semmi komikumot nem tartalmaz. De azért mégis komikum gyanánt tünik fel az előadás inkább, mint a darab. A darabban komolyan szemléltük a történelmi anyagot, s magunkban nevetünk a színlapon, és még inkább az előadás; vagy talán némelyikünk boszankodott is. És méltán, mert kétségbe eshetünk színészetünk komolyságán. Az egyik legtehetségesebb színész előadási darabja oly szerencsétlen választásu volt, hogy a legtöbben megbánták, hogy elmentek. A színlapi reklám sikerült egyszer, de nem fog sikerülni más-

szor, sőt a jobb darabok is könnyen hajótörést szenvedhetnek a színlap által felültetett közönség ezutáni hitetlenségén. — A szereplők különben jól működtek. Ugrálás, hentergés a földön, hátbaverés, bujkálás volt Monoriként «do».

Vasárnap, dec. 5-én a legnagyobb abszurdításokkal telt látványos bohóságot hirdettek «Az ördög piluláit». Mindenkinék élénk emlékébe van még a népszínháznak e kiállítási repertoír-cassa darabja. A képzelgetnek tág teret nyit s minden gondolkodás nélkül nézi az ember ama mesés másvilágot, mely annyira contsat a miénkkel. Vannak percek, mikor az ily látványos bohózat tud szórakoztatni; de erre szükséges, hogy rendszer köznap állapotunkra az ily darab megkapónak tünjék fel; akkor feledni tudjuk néhány percre azt, hogy mi jogosult a színpadon. «Az ördög piluláinak» előadásától Baján mi sokat nem várhatunk; de az előadottaknál mégis többet, mert a látott alakban az nem más, mint vásári bődékba való komédia. A bűvös gyogytár lakói csinos kis dallal dicsérik gyogyiszereiket. Majd átér a beszéd Izabellára, a gyogyiszerecs leányára, kit gazdag kérő jelenlétében nem akarnak odaadni Albert festőnek s hogy a gyogyiszerecs ez utóbbi szeméi elől elvonja, a zárdába küldi. Most megjelenik a gyogyiszertárbán Albert szolgálójával Magloire-vel s mérget kér, hogy magát kivégezze; ekkor jelenik meg Sára, a boszorkány. Az álarcos alak ismeretes volt a publikum előtt a mult farsangról, azért nevetéssel fogadta a karzat s boszankodással a földet int. Sára pilulákat ad Albertnek, a melyeknek bevevésekor, ha gondol valamit, az teljesedik. Albert kap az alkalmon s pulykává kéri változtatni ellenállását Sottinezt. A pilula eltünik, az asztalnál álló hídalgó hanyatt bukik a kuli-szak mögé s Magloire nevetve emeli fel a közönségnek a vásárlót, a hettől eddig predestinált vergődő pulykát. A második pilula Magloire-é, kinek a boszorkány orrát növeszté meg, melylyel Babillason áll bosszút; a harmadik mindkettőjüket a zárda elé viszi, melyben Izabella fogva van, kit onnét kiszabadít. Most kezdődik meg az ifju szerelmes pár üldözése. Egymás után vonulnak el szemünk előtt a hallatlan abszurditások oly alakításokban és dekorációkkt, hogy az utókor méltán foghat apprehendálni gondatlanságunkért, hogy számára meg nem örököztünk; mert azt szoval ugy leírni, hogy az ember élénken képzelje maga előtt, teljesen lehetetlen. A boszorkány barlangja valami fenséges volt, az összes burorzatot 2 darab vászon képze, a melyeknek millétéről örökké kétkedésben lettünk volna, ha Magloire ama neveztes s halának érdemöl felidevezést nem tesz, hogy azok udvarias «medve bésiek.» No de a gyertya is ugyancsak megnőtt, amit megint aligha vettünk volna észre, ha Magloire a kellő magyarázó Michitsch-féle improvizatioval nem kíséri. Élénk emlékeztünkben van az ing jelenet is, a melyben a 3 üldöző a tapsra megjelenni a publikum előtt nem tartotta a színpadi decorummal ellenkezően.

Rodrigo 3-szor esik le a székről és hajánál fogva mindannyiszor szerencsésen sikerül felemelni őt. A cirkuszban sokkal egyszerűbben csinálnák ezt, csak rá fújnának és ez elegendő volna a felegyenesítésre. Miért nem e könnyebb egyenesítési módot választották színészeink? A vasuti vonal felrobbantása, a Scrinquinus összerakása, a level jelenet, Sára megifjodása, mind fényesen, azaz hogy vásári asán sikerült. Az óriási színlap szufoltá tette a házat; minékünk boszankodásunkra ugy tünit fel, mintha a vásári bődékban mindenki azt sugná: «no minket ugyan lövő tett a német.» Az ily darabra aztán azt tárogatni, hogy «a város müigényeinek megféle», valóban olyan gorombaság, melyet legalább az a közönség, melynek volt elég jó észre otthon maradni, egyáltalán meg nem érdemel. És épp azért, sokkal méltányosabb leendett az igazgató az igazán színházpártoló közönség iránt, ha ily reklám helyett azt iratta volna a plakátra, hogy: «ez vásári publikumnak szánt és jobb ízlésű emberek által nem élvezhető potpourris.» Akadt volna azért közönség elég, talán még több, mint a cirkuszi népelőadásban, pedig ott volt ám kassza! Az énekek, kettő kivételével, mind elmaradtak. Ez az egy: határozottan érdeme a direktornak, Mert e kettő is éppen elegendő volt... hangvakságra. És a «40 helybeli lányka által lejtett nagy ballett» mi volt? E helyett ráhuzta Dankó: Rákóczyját. Nem mintha ez nem lett volna kedvesebb, mint 40 alak bohókás ugrádozása a mi színpadunkon, ahol enynyit talán el sem fér, hacsak a sugályukban nem huzná meg magát egy pár óvodás ballerina; de hát aztán mire jó az ilyen reklám? Talán arra, hogy legközelebb előlegyük készülve olyasmire is, hogy: «a ki kitünő nagy látványosságot megnézi, az kap egy köcsög aludt-tejet»; vagy «minden jegy mellé egy téglya ifjító balzsamot» vagy «e darab biztos szer a kopaszág ellen» stb. Hát bizony itt már megszünt a színészet művészet lenni és egyszerűen üzletté profanaliták; itt megszünt a kritika bíró lenni, mert ha

még itt is tudna jó szót mondani, egy legfőbb üzletárrá kel-
lene törpülnie, az igazgató érdekében. Ily színésztről a direktor-
nak más városoktól érkezett meghívásait ismerő intúmusai a Bu-
dapestben megjelenő »Színpad«-ban zöngédezhettek ugyan
még szebb dicséridákkat, mint a milyent a múlt héten megütök-
zéssel olvastunk; de mert mi voltunk az első, kik felalarmoztuk
a közönséget apáthiájából, mielőtt láttuk volna színészcinket,
és mert mi voltunk azok, kik legszívélyesebben üdvözöltük őket,
E helyet megérkeztek, és tettük mindezt nem a színészek, (kik
közül maig sem ismerünk egyetlen egyet is személyesen), hanem
a színészet érdekében; azért közönségünk iránti kötelesség
hangosan tiltakozni színészcinknek közönségünkkel szemben oly
méltatlan eljárása ellen, mely minden kritika alatt áll. Bizony csak
megszégyenítőnek a bírálat tisztét és erőszakot kellene saját meg-
győződésünkön tennünk, ha oly előadásokról, mint a szombati és
vasárnapi, a legelősebb nyúlunk akarnánk szólni.

Hétfőn, dec. 6-án népeloadás, mert a szombati és vasár-
napi a direktor szerint nem volt eléggé az.

Kedden, dec. 7-én Planquette örök szép zenéjű operet-
teje »A kornevilli harangok« kerültek színre szép számú közön-
ség előtt élénk tetszésnyilvánulások mellett. A választás igen sike-
rült. A játékosok is, mintha érezték volna bűneik súlyát, mit a
közönséggel elkövettek, megkészenvezték törekvéssel iparkodtak
az előbbi előadások kontarkodásait feledtetni. A szerepek is jó
kezekben voltak. Első helyütt kell kiemelnünk Ferencyt és Balog
Árpádot, mindkettő alakításával és szép énekével nagy hatást csin-
ált. Gáspárnak megőrülési jelenete gyönyörű volt, de az őrtől
szolga szivetráozón vig »csimesalabérja« mellett olyan pathetikus
declamatio, milyent Balog csinált, meglehetősen felültelességet árul
el. Szermén (Herczeg Eugenia) és Szerpolette (Berzsenyi Julia)
többször hatással énekeltek. Szabó Gábor elbábita, midőn ének-
teplenségét komikummal akarta elűzni, ezt nem engedte meg az
ő szerepe. Nem hagyhatjuk megemlítés nélkül a cselekvés nélkül
színpadon álldogalók viselkedési módját. Míg a melyiknek éppen
szerepe van nagy hatással énekel, addig a többiek a karzati köz-
önséget igyekeztek légyfogdosás, huzavona, ráncigálás által mu-
lattatni. Ez határozottan árt az összhangnak s az igazgatónak jövőre
ezt nem szabad megengednie. Dicsérettel említhetjük fel, hogy
míg egyszerűen a karok legtöbbször nagy szépen ment, másrészt
a kísérlet is kezd élvezhetővé lenni. Ez a módja a közönség
megnyeresének! megtartásának!

Szerdán, dec. 8-án Lendvay Márton sikerült vígjátékát
adták »A mit a mama akar« szép számú néző közönség előtt. Az
előadás a leggondosabb volt; a szereplők, a rendező vállvetve
igyekeztek a jól kigondolt darabot lehető legelőnyösebb világításba
helyezni. S ez, mondhatjuk, sikerült. Balog Árpád nagy ambícióval
jártzott. Krémer kitűnő alakja volt a vígjátéknak s folyton
élénkségekben tartotta a színpadot, közönséget egyaránt. Monori
szokott ügyességgel játszott, de improvisatioi némileg megbéníták
a hatást.

Csütörtökön dec. 9-én két egy-egy felvonásos víg-
játék került színre Vezéri »Hasznos gyógyszer az anyósok ellen«
és Egressy »Egy úr és egy asszonyság«. Mindkettő jó élénk víg-
játék. Az előbbin a valódi hatást az epizódok csinálják, melyek-
ben kitűnő erővel nyilatkozik az író egészséges humora. Don Fe-
derico elég szerencsétlen volt nem csak egy, hanem két anyóssal
birni kiktől a könyörületes sors úgy menté meg, hogy mindkettőt
hymen láncba kötve, anyósát elvette jó barátja Don Rafael Carden-
nas, ki szintén iszonyodván az anyóstól, protekcióját ígérte Don
Cleto doctornak, ha tőle házasság által megmenti, — a 2 új pár
eljegyzése megtörténik. Federico két, Rafael egy anyóstól megme-
nekszik, így mindhárom boldogok lesznek. Boros Endréné Szath-
máry és Monori kitétek magukért, a hatást ők csinálták. A máso-
dik vígjáték szintén igen jeles mű. Bera Paula gyönyörűen játszott,
Balog Árpád is megálta a helyét, de nagyobb élénkséget várunk
tőle; a vígjáték szerep feletti gondolkodást nem enged meg. Közön-
ség szép számban volt jelen.

Pénteken, dec. 10-én »A vereshajú« népeloadás.

Szombaton, dec. 11-én Balog Árpád jutalomjátékául
»Egy asszony története« dráma.

Ez utóbbira még visszatérünk.

Szerkesztői üzenet.

S. A. urnak Kalocsán. Köszönöm Én tovább megyek. Én nyíltan
kimondom, hogy a közönség mitkődésben mit sem tisztelek annyira, mint
azt az elvet, hogy: alterius non sit, qui suus esse potest. De hiába, választ-
ásoknál a köznek nyugalmát megzavarni nem szabad a miatt, mert
kenyerért erőszakoskodó egy-egy érdemtelennél oly emberek hagyják ma-
gokat tulkövetelő protegálásba lovatlatni, kiktől más térer az elismerést
megtadnunk mi jögnünk sincs.

B. A. urnak Bpsten. Ismered Mirza Schaffi ajánlózását? Ha nem,
elmondom és vigasztalólj vele. Mirza bivatalt akart és elment a Kalifához.
»Lehetetlen Schaffi: minden állás be van töltve.« Hozass egy poharat
nagy Kalifa s töltsd meg csordultig vízzel! »Nézd meg uram, ha tele van-e
egészen?« »Szing tele van jó Mirza.« »Ugye nem fér már bele semmi?«
»Nem, semmi de épen semmi.« És mégis nézz ide igaz hívők uralkodója;
a kezében lévő róza levelelt tépdésre, egyiket a másik után dobtatom
s szing telj poharba a nélkül, hogy egy csőp is kimozdulna helyéből.
»Kifogatl rajtam. Néked nincs szükséged hivatalra. Maradj te csak Mirza
Schaffi.«

F. J. urnak Bpsten. Az egyszeri ember beállít egy piktorhoz, hogy
pingálja be az ő öregapját a ki a múlt napokban meghalt. »Hozott-e jó
fotografiát barátom?« »Hozni nem hoztam biz' én, már hogy hűnét is
hoztam volna, hanem hát elhoztam a pakszust, abból kedvére lepingálhatja
az öreget. Azonfúl eszálhat neki az ur fekete bajuszt, meglehetősen rezes
ort, tuliprosz ábrázatot, deres szakált és nyakig begombolt kek lábít
paszomántal.« A piktor elkészítte a képet. »Nagyon jó, folszégny jó, szörny
szép, ez már csakugyan jó!« és csak közbe közbe sóhajtott fel az atyai
»Ej, ej, szegény jó öreg apám, de megváltotta azóta, hogy láttalak.«

Tudod, hogy mire mondom? Ugy-e igazam van? Bizony meg-
váltottál nagyon, de nagyon azóta, hogy láttalak, mintha csak nem is te
volnál, hanem mondra festett képmasod.

D. F. urnak Sükösdön. Gondolatai igen csinosak. Köszönöm. Jönnek

7015. szám

tkv. 1886.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóság részéről
Rubinstein Mór bajai lakos végrehajtató kérelme folytán
Rebmann József garai lakos végrehajtást szenvedett elleni
végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 247 frt tőke köve-
teles, ennek 1884. évi augusztus hó 16. napjától járó 6% kamatai,
25 frt 90 kr végrehajtási már megállapított 13 frt 35 kr jelen-
legi és a még fölmerülő költéseknek kielégítése végett az
1881. évi 60. t. c. 144 és 146. §-a értelmében a szabadkai kir.
törvényszék területén lévő a garai 947. sz. tjkben foglalt Reb-
mann József neven álló AI 1—17 r. sz. a. ¼ telek föld és
utána járó 1 hold 1400 □öl legelőre 1768 frt, továbbá a garai
1053. sz. tjkben foglalt AI 1—18. r. sz. a. ¼ telekföld és utána
járó 1 hold 1400 □öl legelőre 1768 frt kikiáltási árban ezennel
elrendeltetik, és annak Gara községhezánál leendő megtartására
határidőül 1887. évi február hó 21. napjának d. e. 10 órája kitű-
zetik, mely alkalommal a jelzett ingatlanok a kikiáltási áron
alul is eladatni fognak.

Az ingatlanok a fentkített árban fognak kikiáltatni.

Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át kész-
pénzben vagy ovadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Kelt a kir. Járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál.

Baján, 1886. évi november hó 15. napján.

Rác,
kir. járásbiró.

7500. szám

tk. 1886.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részé-
ről Rohr György bajai lakos végrehajtató kérelme foly-
tán Pencz Antal vaskuti lakos végrehajtást szenvedett elleni
végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 97 forint
tőkekövetelés ennek 1885. évi augusztus hó 17. napjától járó
6% kamatai, 48 frt 5 kr végrehajtási már megállapított 10 frt 70
kr jelenlegi és a még fölmerülő költések kielégítése végett az
1881. évi 60. t. c. 144 és 146. §-ai értelmében a szabadkai
kir. törvényszék területén lévő a vaskuti 176. sz. tjkben foglalt
fele részben Pencz Mátyás, másik fele részben Pencz József,
Pencz Antal, Pencz György Pencz Regina és Pencz István neven
álló AI. 318 hr. 103 o. i. sz. egész ház és hozzátartozó 220 □öl
beitelekre 400 frt, — ugy az A+ 1712 hr. sz. 550 □öl szőlőre
78 frt, — az 1828. hr. sz. 500 □öl szőlőre 80 frt, — a 6760.
hr. sz. 550 □öl szőlőre 198 frt, — 7442. hr. sz. 225 □öl szőlő-
re 20 frt, és a 6883. hr. sz. 275 □öl szántó földre 20 frt
kikiáltási árban tekintettel a fenthivatkozott törvénycikk
156. §-ának a) és d) pontjára ezennel elrendeltek és annak
Vaskut község házánál leendő megtartására határidőül 1887. évi
február hó 22. napjának délelőtti 10 órája kitűzetik, mely
alkalommal a jelzett ingatlanok a kikiáltási áron alul is eladatni
fognak. — Az ingatlan a fent kített árban fog kikiáltatni.

Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át kész-
pénzben vagy ovadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Baján, 1886. évi november hó 10. napján.

Rác,
kir. járásbiró.

Legcélyszerűbb

== karácsonyi és ujévi ajándékok. ==

Alulírott a n. é. közönség becses tudomására hozza, miszerint

a bódogtéri téli kioskban

nagy és válogatott raktárt tart a legújabb és izléesen kivitt **Cartonager Bonboniér** és **tréfás (juz) tárgyakkól**; valamint elfogad megrendeléseket izlés és magyarázat szerinti elkészítésre.

Továbbá raktáron tart francia bonbonokat, habsüteményt közönségestől a legfinomabbig, ugy szintén baktörösmézga-árúkat, legújabb **KARÁCSONYFA** díszítményeket, thea süteményt, salon és csokoláde-cukrokat, legfinomabb gyengén cukrozott csokoládet, stb. melynek megtekintésére a t. közönséget meghívja.

Végül értesíti a t. közönséget, hogy a leghírnevezetesebb **SPANYOL, FRANCIA** és **BELFÖLDI CSEMEGE BOROK** palackokban kaphatók.

A nagyérdemű közönség kegyes pártfogását kéri tisztelettel

Kaderzsabek Károly Frigyes,

cukrász.

Czukor, kávé, thea, rum, sajt

és borsnemek, bel- és külföldi borok, likőrök, déli gyümölcs és csemege áruk,

fűszer, anyag, gyarmat, festék

és **GYÓGYÁRÚK** kaphatók nagy választékban, kítűnő minőségben és a **LEGJUTÁNYOSABB ÁRBAN**

DRESCHER GYULA

kereskedésében **BAJÁN**.

*Egyszersmind van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani a leghírnevesebb külföldi gyárakból szerzett, a legújabb szabadalmazott találmányok útján megjavított, finom anyagból, a legnagyobb mechanikai szakszerűséggel és pontosággal szerkesztett **VARRÓ-GÉPEIMET**, mint a melyek ez ipar-cikkekben valóságos különlegességek, ilyenek: **SINGER-gép**, a legváltozatosabb kiállítással és nagyságban, továbbá: **WHEELER** és **WILSON. HOWE. ANGER. SEIDEL** és **NAUMANN** magas karu, **SINGER-gép**, gomblyuk és díszöltés készülékkel ellátott gépek. Ezekhez szükséges mindennemű alkatrészek is megrendelhetők és javítások elfogadtatnak a fenti kereskedésben.*

